

راهکارهای پیشنهادی

از اعتبار سنجی های مدرن با بهره گیری از گزارش های کفایت سرمایه که امروز در عموم مؤسسات وام دهنده دنیا موسوم است در کنار مدیریت ریسک، کمک می کند تا بانکها با اندازه گیری درصد احتمال عدم بازپرداخت وام، ذخیره احتیاطی مربوط به آن را در خزانه خود نگهداری نمایند تا از عواقب نامناسب معوقه شدن مطالبات خود در امان بمانند. بلافاصله نیز باید تقویت جدی نظارت بر بانکها را در دستور کار قرار داد! لازم است تک تک بانکها نیز "خود-انضباط" شوند وگرنه آتش همان است و کاسه همان. در نظام بانکی و بازار سرمایه کشور کار زیاد داریم و یاد این جمله معروف باشیم که پیشگیری بهتر از درمان است. ■

موضوع اصلی یا کاور استوری (Cover Story) این شماره «اقتصاد ایران» را در رابطه با «معوقه های بانکی: علل، آثار پیامدها» در صفحات ۳۰ - ۳۳ می خوانیم.

چالش خلیج مکزیک و درس هایی برای ایران

انگشت هایی که به BP نشانه رفتند

ارزیابی دکتر سهراب شهایی، استاد دانشگاه روابط بین الملل وزارت خارجه و عضو هیأت چشم انداز «اقتصاد ایران»، از انفجار سکوی نفتی شرکت بریتیش پترولیوم

بی پی، خسارتی در حدود ۳۳ میلیارد دلار به آنها وارد آمده است؛ کما این که تاکنون بیش از ۲/۵ میلیارد دلار هزینه کرده و در پی توافق با دولت آمریکا قرار است که ۲۰ میلیارد دلار هم برای جبران خسارت آسیب دیدگان این ماجرا اختصاص دهد.

دادگاه اقتصادی جهانی

آنچه مشخص است، در کشوری مثل آمریکا با دولت و رسانه های قوی و سازمان های مردمی و همچنین داشتن بزرگترین سرمایه گذاری های بی پی، فشار بر شرکت مذکور در جهت مقابله و جبران خسارات این انفجار، بسیار زیاد بوده است. اما یقیناً وقوع حادثه مشابه در سواحل کشورهایی مثل لیبی یا نیجریه نمی توانست این چنین مدیران بی پی را به چالش بکشد و برای مثال، چنانچه دولت این کشورها رؤسای شرکت بی پی را احضار می کردند، بعید بود آنها در چنین مدت کوتاهی پای میز مذاکره حاضر شده، تقصیر را به گردن گرفته و نهایتاً چنین تعهدات بزرگی را در دستور کار خود قرار می دادند. لذا شاید بتوان گفت که کشورهای جهان سوم در برابر چنین حوادثی نسبت به کشور قدرتمندی مثل آمریکا بسیار آسیب پذیرترند و قادر نخواهند بود مطالبات مردمی کشورشان را منعکس کنند. از این رو وقوع رخدادهایی اعم از رکود ۲۰۰۸ و حادثه انفجار سکوی نفتی به ما هشدار می دهند که در جریان جهانی شدن و گسترش شرکت های چند ملیتی لازم است نهادی بین المللی تأسیس گردد که در این گونه شرایط، بتواند حقوق مردم جهان سوم را از چنین شرکت هایی بگیرد. برای مثال این نهاد می تواند مشابه دادگاه حقوق بشر باشد - پیشنهاداً تحت عنوان دادگاه اقتصادی. باید توجه داشت در این گونه موارد، اغلب دولت های کشورهای جهان سوم به تنهایی قادر به دست و پنجه نرم کردن با چنین مشکلاتی نیستند و در صورت قادر بودن هم، به دلیل فقدان سیستم های نظارتی احتمال دارد که به جای منافع شهروندان خود در پی امتیازات دیگر مانند امتیازات شخصی و گروهی باشند؛ آن هم در زمانی که شهروندان آن کشورها و بعضاً محیط زیست جهان باید هزینه های مربوطه را بپردازد.

راهکارهای بلند مدت برای سلامت اقتصاد کشور از طریق دل مشغولی هایمان با آنچه گذشت قابل برداشت است، اما در کوتاه مدت از آنجا که تشدید شرایط رکودی از مهمترین پیامدهای افزایش مطالبات معوق در نظام بانکی به حساب می آید، پیشنهاد می کنیم مسئولان، تمرکز خود را به رفع رکود حاکم بر اقتصاد جمع کنند تا از این طریق، آن دسته از بدهکاران خوش حسابی که به دلیل فقدان منابع مالی لازم، توانایی تسویه حساب خود را نداشته اند، با بهبود اوضاع به بازپرداخت بدهی های خود بپردازند و در نتیجه بخشی از حجم معوقه ها کاهش یابد. در اینجا بکارگیری بازار سرمایه ضروری است تا از نشر پول جلوگیری شود. علاوه بر این، نظام بانکی کشور باید با بکارگیری کارشناسان خبره در حوزه های گوناگون، پروژه های مشمول وام را از جنبه های مختلف مورد ارزیابی قرار داده و صلاحیت افراد متقاضی را بررسی کند که آیا می توانند وام خود را در سررسید مقرر بازپرداخت نمایند یا خیر. استفاده

بحث انفجار سکوی نفتی در خلیج مکزیک تاکنون از یک جنبه در ایران مطرح شده و تنها به گزارشات این واقعه و ناتوانی بی پی در مقابله با این موضوع اشاره شده است. اما وجوه دیگری نیز بر این موضوع مترتب بوده و نیازمند نگاه متفاوت تری می باشند. در این رابطه، ابتدا باید به حفاری های جدید در عمق دریاها اشاره کرد که به صورت جدی از سال ۲۰۰۶ در پی افزایش تقاضای جهانی برای نفت انجام گرفته است. از آن پس، در حدود ۴۰ درصد به حجم این نوع حفاری ها افزوده شده که بی پی از شرکت های مطرح در زمینه این گونه حفاری ها به شمار می رود. نکته قابل توجه آن است که این شرکت ها علیرغم دستیابی به چنین تکنولوژی پیشرفته ای، در مقابله با پیامدهای حوادثی همچون انفجار اخیر در خلیج مکزیک آسیب پذیر هستند.

این امر از جهاتی حایز اهمیت است: اول این که وقوع این حادثه تولید کنندگان نفت را در مورد این حفاری ها به تأمل واداشته که این امر می تواند به کاهش عرضه نفت یا افزایش هزینه تولید آن و در نهایت گران شدن جهانی این محصول بی انجامد. به علاوه، این حادثه بر لزوم آمادگی لازم در مقابله با چنین حوادثی همزمان با دستیابی به تکنولوژی های پیشرفته تأکید می کند. در این خصوص، ایران هم باید در تأمین امنیت حفاری های در حال انجام به خصوص در دریای مازندران، دقت کافی به خرج دهد تا از بروز حوادث احتمالی این چنینی و آلودگی های ناشی از آن پیشگیری به عمل آورد.

موضوع بعدی آن است که مشکل فعلی بی پی بار دیگر موضوع مشکلات شرکت های چند ملیتی و دولت ها را در دوره جهانی شدن مطرح می کند. در این دوره، شرکت های فراملیتی از قدرت زیادی برخوردارند، ولی در مقابل، از قوانین، مقررات و محدودیت های خاصی پیروی نمی کنند و اصولاً مرجعی در عرصه بین الملل برای نظارت بر عملکرد این گونه شرکت ها وجود ندارد.

بی پی هم به عنوان یکی از همین شرکت ها با تولید حدود ۲/۵ میلیون بشکه نفت در روز - بیش از نصف تولید ایران و کل تولید برخی کشورها از جمله آذربایجان و قزاقستان - دومین شرکت نفتی بزرگ جهان به شمار می آید. این شرکت روزانه در حدود ۸/۵ میلیارد متر مکعب گاز تولید می کند. همچنین مالکیت ۱۷ پالایشگاه را داشته و مجموعاً در سراسر جهان حدود ۱۲۰ هزار نفر نیروی کار در اختیار دارد. مجموع دارایی بی پی بالغ بر ۲۵۰ میلیارد دلار است که بر این اساس در ردیف ۸ شرکت بزرگ جهان قرار می گیرد. با این حال، این شرکت، با این عظمت، گرفتار حادثه انفجار سکوی نفتی شد که بر اساس پیش بینی خود

پدیرش BP

این شرکت با موفقیت ایفای نقش کرده بود، اما متأسفانه چنین شخصی بعد از واقعه اخیر در چند مصاحبه، صحبت‌هایی می‌کند که با برداشت نادرست به ضرر او و روابط عمومی بی‌پی تمام می‌شود. این امر، اهمیت صحبت مقامات مسؤول را به خوبی منعکس می‌کند. در این شرایط، هیأت مدیره شرکت بی‌پی برای بهبود روابط عمومی خود، آقای هیوارد را قانع کردند که استعفا دهد و سپس بدون هیچ گونه تعصبی ریاست شرکت را برای اولین بار به یک آمریکایی سپردند. در پی استعفای داوطلبانه آقای هیوارد، آقای چیرمن، رئیس هیأت مدیره بی‌پی، از وی به عنوان فرد بالغی یاد می‌کند که با این کار منافع شرکت را تأمین کرده است. این موضوع بیانگر اهمیت ویژه‌ای است که مسؤولین بی‌پی برای بازسازی شرکت قایل هستند. ضمناً علیرغم کاهش شدید ارزش سهام، این شرکت برای باقی ماندن در بازار، حتی از محل فروش دارایی‌هایش، هزینه جبران خسارات را پرداخت کرد.

بنابراین مشاهده می‌کنیم که چگونه دومین شرکت بزرگ نفتی دنیا با تدبیر با این بحران روبه‌رو شده و این چنین در مقابل مشکلات پیش آمده رفتار منعطفی از خود بروز می‌دهد. ■

در رابطه با ارزیابی عملکرد بی‌پی در این زمینه، یکی از امتیازات این شرکت در مواجهه با حادثه نفتی اخیر قبول سریع مسؤلیت این حادثه است. در این بین، اگر چه بعضی گفته‌اند این تقصیر خیلی هم متوجه بی‌پی نبوده، چرا که سکوی نفتی ساخت شرکت هیوندای (Hyundai Industry) بوده و تنها در اجاره بی‌پی قرار داشته است، ولی مدیران بی‌پی به خوبی می‌دانستند در چنین بحران‌هایی پذیرش مسؤلیت به صورت شفاف اولین قدم در تخفیف بحران است.

در رویداد اخیر با وجود این که شاید گناه اصلی متوجه آقای تونی هیوارد - مدیر عامل وقت بی‌پی - نبود، در عین حال وی کوتاهی را پذیرفت و جبران عواقب آن را به گردن گرفت و مدیران بی‌پی علیرغم سابقه نسبتاً درخشان او در کنار رفتن نقش ایفا کردند. به علاوه هر گونه مقاومت در مقابل احساسات مردم سواحل خلیج مکزیک می‌توانست هزینه‌های بی‌پی را به مراتب افزایش دهد. آقای هیوارد مدت ۱۵ سال بعد از فارغ‌التحصیلی به عنوان متخصص حفاری در بی‌پی فعالیت داشته و پس از آن در پست‌های مدیریتی

شناخت و نقش کارآفرینان در رشد و توسعه

ارزش آفرینان

ارزبابی آقای محمد رستمی صفا، مدیر عامل و رئیس هیأت مدیره گروه صنعتی صفا

شناساننده و ترغیب کننده فرصت‌های جدید محسوب می‌شوند. کارآفرینان با بکارگیری فرآیند مستمر نوآوری و اقدام جدی به وسیله منابع در دسترس، تلاش‌های کارآفرینانه خود را در راستای ریشه کن کردن فقر و بی‌عدالتی‌های اجتماعی و اقتصادی که عامل اصلی بسیاری از ناامنی‌ها، کمبودها، شکاف‌ها و کاستی‌ها و بالطبع، بحران‌ها و آشوب‌های فجیع در اجتماع می‌باشند، معطوف می‌سازند.

همه چیز از هیچ

کارآفرینان افرادی هستند که با بکارگیری توانمندی‌های درونی خود، این قدرت را دارند که از "هیچ، همه چیز" خلق کنند و به موتور توسعه اقتصادی بدل شوند.

اگر می‌خواهیم شاهد رشد و شکوفایی اقتصادی باشیم، باید ضمن برچیدن موانع و چالش‌های فراروی جهانی شدن اقتصاد و برای حفظ و توسعه اشتغال، به سرمایه‌گذاری توجه کنیم و این کار توسط سرمایه‌گذار و کارآفرین، زمانی تحقق می‌یابد که سرمایه‌گذار ضمن داشتن امنیت کافی برای سرمایه‌گذاری، انتظار سود معقولی داشته باشد. برای افزایش اشتغال که از مهمترین مشکلات اجتماعی و اقتصادی حال حاضر کشور است، باید این آزادی عمل و اختیار به کارآفرینان و سرمایه‌گذاران داده شود تا با فراغ‌بال و خاطری آسوده بتوانند به امر سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال مبادرت ورزند.

اگر خواهان اعتلا و توسعه و شکوفایی ملت و کشورمان هستیم، باید به این باور برسیم که کارآفرینی و کارآفرینان می‌توانند به عنوان یک ضرورت استراتژیک، ما را در رسیدن به اهدافمان کمک کنند. در اکثر کشورهای توسعه یافته، مفهوم کارآفرینی در سطوح اقتصادی کاملاً جا افتاده، به طوری که جوانان می‌توانند خود را به یک قهرمان تجاری تبدیل کنند. برای

زنجیره‌ای از حوادث تکراری - مانند یک برنامه از پیش تعیین شده - سبب شده‌اند که ماشین‌وار به سمتی حرکت کنیم که گویا تخطی از آن گناهی نابخشودنی است. این جذاب‌ترین گناه، خلاقیت نام دارد.

جامعه بشری بسیاری از دستاوردها، رهاوردها، نتایج متعالی، پیشرفت‌های ارزشمند و در یک کلام، تمدن غنی و عظیم انسانی را با همه مظاهر و درخشش و شکفتی‌هایش، مدیون خلاقیت‌ها، نواندیشی‌ها، اندیشه‌های ناب و بی‌بدیل، تلاش‌های سخت و طاقت فرسای شبانه روزی، روحیه متعالی، توفیق‌گرایانه و استقلال طلبانه و تقبل مخاطرات و ابهامات دشوار توسط افرادی است که کارآفرینان ارزش آفرین نام دارند و در تاریخ بشریت، پیشگامان حرکات امید آفرین و دگرگون ساز جوامع بشری بوده‌اند.

کارآفرینان کسانی هستند که با تولید محصولات و خدمات نوین مورد نیاز مردم، به پادشاه‌های اقناع کننده دست می‌یابند. از هیچ، کسب و کاری جدید خلق می‌کنند و به رغم مخاطرات بسیار، مبدع کارهای جدید می‌شوند. به تنهایی و بدون دخالت مدیریت تصمیم می‌گیرند که چه مقدار از سرمایه خود را گسترش دهند و یا آن را محدود سازند. آنها بنیان‌گذاران شرکت‌ها و پدید آورندگان مفاهیم و ایده‌های جدید هستند و با تمام نیرو و اراده از عقاید خود دفاع می‌کنند.

خلق‌الساعه کارآفرینان

کارآفرینی، دربرگیرنده عقاید مختلف و تبدیل آنها به محصولات یا خدمات و ایجاد کسب و کار برای ارایه آنها به بازار است. برخی از محققان، هدف و انگیزه کارآفرینان و بعضی دیگر، خصوصیات و ویژگی‌های آنان را مورد مطالعه قرار داده‌اند. پیتر دراکر، کارآفرینی را از دیدگاه فردی مورد توجه قرار داده و کارآفرینان را صرفاً عامل تغییر نمی‌داند و می‌گوید آنان افرادی هستند که از فرصت‌های به وجود آمده در زمینه‌های مختلف از جمله تکنولوژی، سلیقه‌های مصرف کننده، مزیت‌های اجتماعی و موارد مشابه به خوبی استفاده کرده و با ایجاد یک سری تغییرات، پدیده جدیدی خلق می‌کنند.

کارآفرینان، نگرش‌های خلاقانه‌ای را برای حل مسایلی اجتماعی در جهت ایجاد ارزش